

zoo lief, dat Hij dood deed gaan" bekende strophen eere Jezus Zelf d in Joh. 3:16, r ook degenen, delijk: „Zoodra en geloof, dat a en onder het te maken, hebt t tot alle lezers het voorbehoud zus sprak zelfs Iem zochten te k bij deze toe- le uitverkiezing ds door Paulus vaarder (Hand.

r elken Schrift- lement van het e op den voor- t ruime aanbod t aan de lezers rhoogden Hei- an geloof. Zijn ade zoover ge- lezing ook wal- enidigde zuch- t Gij mij zulk rd! En dat Gij duisternis hebt

egen om Zie- te brengen. Of dienstbaar kan Zoeklicht" zeer vast overtuigd.

IEERDE. rheid hoogelijk t.

ift, dat slechts geachte inz- en.

r nooit aange- algemeene ver- ristus voor alle z zijn meening, heb aangetoond trijd met Gods naar het boek ler is", en mag rizen op mijn s het in dezen trijd met Gods in eigen Belij-

nt, dat de zin- zgeboren Zoot- stemmening is nanraden, eens van een Gere- studie van Dr ng komen, dat et geheel niets,

r over (dat zeg enken aan den t zijn, die blij kennen en niet lods Woord op ngen niet meer straks een re- d van de Gere- et zoo ware! C. B.

r Schuit in den

en spelen met a het rond, de kte alzoo deze dia, gaf er lei-

umolen, op de

a, als wanneer igdelijk onder- thulling" geeft en in DE CO-

dat in 1881 het per schreef er deze woorden- id, Die niet in vilen en wel- het werkelijke slicht, oprechte-

r ann dan die rbruik met een naar zijdeling- rd veroordeeld. bedrijven „De Kampen werd aef en pupil), bijkamakelaar), r) e.a., die nu

Wéét ons gereformeerde volk wel, dat de fout het meest schuilt bij eigen leiders? En is het niet waar: „Zoo de priester, zoo het volk”.

Waarschijnlijk heeft de docent een programma van een der Kamper lustrumvieringen gehad. Hij weet er tenminste nog meer van — inzake de rollen — dan ik zelf. Maar in dat geval weet hij ook, dat bij dit kamerstukje heel wat goede menschen aanwezig waren. Om de professoren. En de Kamper dominees: De Wisse was nog op komst, anders was hij er ook bij geweest. Het was een gewoonte, die door verscheiden generaties is gevolgd, zoo goed als zeker ook door student G. Wisse. De notulen zijn nog na te gaan. De docent houdt dus wel een massale opruiming van „eerwaarden”. Dat zullen velen nog al wijs vinden.

Maar het is in elk geval dom, dit nu comédie, neen, nog wel „de comédie” te noemen. Even dom als die kernis van mij — als ik die ernstig zou nemen. Het is op zijn „standpunt” ook niet wijs, alleen maar drie eerwaarden met name af te straffen; hij kon en passant heele rijtjes gereformeerde dominees, plus professoren hebben afgeslacht: niet eerwaard meer!

Maar collega Wisse dan? Nu, die leeft toch wel. En Calvijn dan, die de „Judi scholares” — dat was het daar in Kampen — goedkeurde? Nu, van Calvijn kan men altijd wat maken.

Misschien zal de docent zeggen: ja maar, die andere spelen waren best, maar dat ééne stuk..., o foeit! Maar indien Z. Eerw. soms aan Molière denkt, bewijst hij slechts, ook dezen niet te kennen.

Tenslotte, stel, dat er een fout begaan was — wat ik ontken — is die dan methode? Heeft de apeldoorsche jeugd geen „zonden der jonkheid”?

De docent vraagt verder nog — van de hak op den tak springend:

Is het waar, wat men publiek durft te schrijven, dat bekende voormannen in de Gereformeerde Kerken (O.V.) en in de Anti-Revolutionnaire Partij op geregelde tijden in gezelligen, zij het ook besloten kring, gewoon zijn met elkander een kaartje te leggen?

Ondergeteekende kent het kaartspel niet. Dat de schrijver echter „Woord en Geest” citeert, spreekt. Maar als „De Wakker” ’t weten wil: ik ken chr. gereformeerde volkvoorgangers, die ook kaarten. Men moet geen namen noemen, of het duidelijk doen. Zijn kerkgenooten laten hem wel schrijven, net precies zoals collega Wisse inzake die z.g. comédie. Maar de waarheid reikt verder dan de blik van dezen schrijver.

Br. — wat een geschrijf.

Een verwarrende vraag van Docent Van der Schuit.

Dezelfde auteur zegt in hetzelfde blad:

Voor geruimen tijd is getracht in ons vaderland een bond van Calvinisten op te richten. Prof. Hepp was een van de eersten, die het denkbeeld aan de hand deed. Ik heb direct gevoeld de moeilijkheid, waarin men zou komen, als Assen consequent werd doorgetrokken. En men kan moeilijk den lof onthouden aan die mannen in de Gereformeerde Kerken, die ten koste van alles niet wilden in één bond zitten met hen, die als niet „gereformeerd” zijn uitgeworpen.

Wel wat wonderlijk, van een bestuurslid van den Bond... tenzij er verandering mocht ingetreden zijn, die evenwel niet beleden wordt.

Voorts vraagt dit bestuurslid (hoewel zich „buitenstaander” noemend):

Alleen vraagt men zich als buitenstaander rustig af, waarom diezelfde mannen, die meenen het palladium der gereformeerde belijdenis zoo hoog te houden, niet even hard, zoo niet harder van den toren blazen, als aan de Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag mannen verbonden zijn, die naar dien- zelfden maatstaf beoordeeld ook niet thuis hooren in dien kring, die meent het „non plus ultra” der gereformeerde wetenschap gegrepen te hebben.

De Calvinistenbond, neen, dat gaat niet! En, dan feliciteert men zichzelf, dat men tegen die hersteldverbanders gewaarschuwd heeft. Prachtig!

De Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag en dan laat men rustig die hersteldverbanders op hun plaats.

De Calvinistenbond, Vreeslijk. De Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag en dan doet men een oogje dicht. Sapienti sat.

„Men feliciteert zichzelf”, hr, wat een geschrijf.

Neen, sapienti heelemaal niet sat. De „wijze” weet hensch wel, dat over de Vrije Universiteit publiek geschreven is, en volstrekt geen oogje dicht gedaan is. Dat is maar weer onwaarheid-spreken van dezen schrijver.

Maar al handhaaf ik wat ik schreef, toch hoop ik niet te vergeten:

a. dat de Calvinistenbond zich plaatste op de basis der drie formulieren (ook docent Van der Schuit erkende dus de „hersteld-verbanders” in casu als staande op dien grondslag), terwijl de Vrije Universiteit niet op den grondslag der drie formulieren staat (dat weet „De Wakker” erg best);

b. dat de bedoelde professoren een publieke verklaring hebben afgelegd inzake hun houding tegenover Assen-in-dogmatischen zin, terwijl de „H.V.”-collega's van Docent Van der Schuit (in den Bond) al ettelijke ongereformeerde (van Assen in dogmaticis afwijkende) dingen hadden geschreven, toen ze met Zijn

Eerwaarde broederlijk in zee gingen. Waarheid spreken! De Docent schreef nog:

Misschien kan het medewerken om de kinderen des verbonds andere vragen te leeren dan: is dansen zonde, is comediespelen zonde, is kaartspel zonde, is bridgespel zonde?

Er kan hij: is het volk verkeerd voorlichten — en de onwaarheden laten staan — zonde?

Kwestie-Ubbink.

In de pers van de z.g. „hersteld-verband”-gemeenschap gaat men nog steeds voort, elkaar te bestrijden inzake Ubbink's boek. Thans schrijft De Vermaat in „Overtoomsche Kerkbode”:

Als Dr U. het dan ook opneemt voor een ontologisch realisme heeft hij niet op het oog, gelijk De Aalders schijnt te denken blijkens zijn art. in „Woord en Geest”, dat bepaalde ontologisch realisme, met zijn zakelijk-wijsgeerigen inhoud, dat naast het idealisme zijn plaats opseicht in het hedendaagsch wijsgeerig denken, waartoe hij zich dan zou bekennen, „met een argeloos vertrouwen op de werkelijkheid” (art. van De A. in „W. en G.”) d.i. op het empirisch existentieele en waarop hij zijn theologische inzichten zou bouwen.

Dat dit niet het geval kan zijn, blijkt genoegzaam uit het feit, dat Dr U. van zijn ontologisch realisme zegt, dat dit hetzelfde realisme is als „van de Heilige Schrift, van alle profeten en apostelen, ja van Christus zelf” (pag. 11).

Later:

Dr U. ziet de Reformatie niet als een gecorrigeerde levensbeweging, maar als een opstanding uit de dooden. Men keerde zich af van de scholastiek, van de ledige woorden en bekeerde zich tot den levenden God, en daardoor werden alle dingen nieuw, door de stuwkracht van den levendmakenden geest in de harten uitgestort.

Daarom ook noemt Dr U. Baco van Verulam de wijsgeer van de reformatie.

De Buskes vond in deze bewering de Achilles-hiel, de zwakke stee van zijn boek, maar m.i. geheel ten onrechte.

En nu het mooiste: in „Woord en Geest” schrijft De J. C. Aalders, dat het heelemaal niet goedwas van De Schilder te bewijzen, dat de schrijvers ginds het onder elkaar niet eens zijn. Nota bene — hij heeft niet eens gelezen, wat ik schreef, gaat alleen op „inlichtingen” af. Geen woord verder over die lichtvaardigheid, en — verkeerdheid.

Voorts citeer ik uit De Aalders' jongste artikel:

Ik geloof niet aan een Calvinistische kennistheorie, noch aan een protestantsche wetenschapsteor, evenmin als aan een Roomsche wijsbegeerte.

De Aalders was bestuurslid van den Calvinistenbond! Ook dit nog:

Maar desalniettemin waag ik het, op grond van herhaalde lezing van zijn boek met toenemende vrijmoedigheid, mij ook verwant te voelen met Dr Ubbink. Ik weet niet, of hij per slot van rekening zooveel anders bedekt. Misschien is het verschil tusschen hem en mij enkel maar, dat hem nog het geluk verbleef van een inzicht, dat voor mij onherroepelijk als illusie gevallen is. Hij staat, wijsgeerig-wetenschappelijk gesproken, nog geloovig, ik sta in dat opzicht hopeloos en onherstelbaar kritisch.

Nog eens: De Aalders was bestuurslid van den Calvinistenbond! Wie gelooft nu nog, dat de critiek heeft doodgedrukt? Die heeft alleen den dood geconstateerd.

Tegenover De Aalders constateert dan weer De Buskes:

Daarom wil ik met mijn beoordeeling voorzichtig zijn.

Maar aannemelijk zijn in elk geval Dr Ubbink's beschouwingen voor mij nog niet, tenzij hij ze door een systematischer en klaarder toelichting aannemelijk maakt.

Eindelijk ook nog dit:

Ik beschouw Dr Ubbink volstrekt niet, gelijk De Vermaat schijnt te vermoeden, als een naïef realist. Dat heb ik ook nooit gezegd. Maar ik heb er wel zeer ernstig bezwaar tegen, wanneer Dr Ubbink waarheid omschrijft als kennis van de werkelijkheid en wanneer hij zegt, dat ieder mensch het vermogen heeft, de waarheid te kennen. Wat mij met Dr Ubbink verbindt is dit, dat het er ook hem uitsluitend om te doen is, dat wij het Woord van God hooren en niet alle mogelijke menschenwoorden, dat wil dus zeggen het Woord, dat alleen door God gesproken wordt en daarom ook uitsluitend wanneer God het spreekt gehoord kan worden. Hier vindt ook Dr Ubbink's waardeering voor Karl Barth haar rechtvaardiging. Maar Dr Ubbink wijst toch Barth's theologie om haar dialectiek af, terwijl ik haar juist om haar dialectiek zou willen aanvaarden. Ik geloof, dat wij nooit uit de moeilijkheden komen, indien wij het getuigenis „De Bijbel is het Woord Gods” niet dialectisch verstaan.

Hiermee zijn we dan aan het eind.

Vrijmetselaren.

In „De Standaard” schrijft Dr Sebestyen, blijkbaar door het blad daartoe in staat gesteld — terecht — in onmiddellijke aansluiting aan een ingezonden stuk van een vrijmetselaar, den heer Faubel:

Daarom werd dan de gevaarlijke invloed van de vrijmetselarij ook in de Hong. Prot. Kerken gevoeld. Wil de heer Faubel ook op dit gebied bewijzen hebben, dan kunnen wij ze ook leveren. De vrijmetselaars-predikanten behooren ook bij ons tot de protectors van het modernisme. Zij hebben een geheime broederschap, die zelfs in het kerkelijk leven boven die van het

kerkelijke uitgaat en ook in het kerkelijk leven in vele gevallen duidelijk te voorschijn komt. Is dan niet begrijpelijk als Prof. W. Heyns, op grond van zijn Amerikaanse ervaringen in zijn „Gereformeerde Geloofsleer” (uitgave J. H. Kok te Kampen) sprekende over de geheime genootschappen, zich op blz. 176-177 uitlaat als volgt:

„Dus stelt men onvoorwaardelijk zijn geweten, dat alleen aan God mag onderworpen zijn, onder de macht van het genootschap, dat is: men maakt het genootschap tot zijn God...” En verder: „...die genootschappen de plaats willen innemen van de door God gestichte Kerk...” En verder: „...dat zij door uitdrukkelijk bedekking en bescherming van elkander te eischen ook ten koste van het recht, een gevaarlijk element zijn in het burgerlijk en maatschappelijk leven. Wie zal zeggen, aan hoeveel samenwerking en rechtsverkrachting die genootschappen schuldig staan om hun doel te bereiken.”

En dit zegt een Amerikaanse professor, die nooit een revolutie en nooit het Comunistisme heeft meegemaakt! Maar hij weet toch veel, want ten slotte zegt hij:

„En al deze dingen zijn openbaar. Zij zijn openbaar gemaakt door mannen wier geweten hen tot spreken heeft gedrongen, die hun eed hebben verbroken, omdat zij de ongerechtigheid er van hadden leeren inzien, en die ons ten koste van smaad en verguizing hun onthullingen gegeven hebben in woord en geschrift, op een wijze, die boven alle verdenking verheven is...”

Ook voor ons is deze mededeeling van beteekenis. K. S.

BOEKBESPREKING

J. van Anel's commentaren.

Van de zoo gezochte uitleggkundige boeken van De J. van Anel zal een herdruk verschijnen bij den uitgever J. H. Kok te Kampen. Reeds jarenlang zijn deze praktische commentaren van den grooten Schriftgeleerde uitverkocht. Alleen antiquarisch waren ze zoo nu en dan als een zeldzaamheid tegen zeer hoogen prijs te krijgen. Een der langst uitverkochte dezer verklaringen zal nu dezer dagen 'teerst' verschijnen, en wel Het Evangelie naar de beschrijving van Lukas. Aan de gemeente toegelicht. De prijs van dit kloeke werk van meer dan 500 compres gedrukte pagina's is slechts f 4.50, gebonden f 5.50.

Herdrukken.

De Redactie ontving de navolgende herdrukken, die ze gaarne in hun nieuwen vorm onder de aandacht der lezers brengt:

een tweeden druk van „De eerepositie der Vrouw”, door Dr A. Kuyper, de heruitgave van de in 1914 gebundelde „Standaard”-artikelen over het standpunt, waarop men zich zich onder ons ter beoordeeling van het vrouwenkiesrecht te plaatsen heeft. Materieel mogen de verhoudingen veranderd zijn, de scherpe belijning van het principiële heeft voor dezen tijd nog ten volle haar waardij en daarom is een herdruk van dit boekje zeker niet overbodig.

een tweeden druk van „De Boervan het Grootshof”, door N. W. van Diemen de Jel, het mooie, echt-christelijke verhaal van den rijken boer Banning, die zich in zijn hoogheid gekrenkt voelt door zijn „noubert”, Berend Rustineck en daardoor een wrok tegen dezen koestert (zooals de ander door koppigheid zijn christenplicht verzaakt), maar door de ontwikkeling der omstandigheden komt tot het inzicht van zijn ongeoorloofde houding en tot een hartelijke en daadwerkelijke verandering. Het gegeven en de bijzonder goed geteekende, locale kleur maken dit boek tot prettige en aanbevelenswaardige lectuur.

een tweeden druk van „Een Kerstnacht voor Parijs”, door N. W. van Diemen de Jel, het verhaal van het oude moedertje, dat ondanks bijna onoverkomelijke moeilijkheden, slaagt in haar bedoelen, haar kerstpakje zelf te overhandigen aan haar zoon, die (het is in den tijd van den Fransch-Duitschen oorlog) voor Parijs ligt. Ook dit boek van beslist-christelijken geest is in zijn eenvoud boeiende en geschikte lectuur.

Deze herdrukken zijn alle uitgaven van J. H. Kok te Kampen.

een vierden druk, uitgave van de U. M. „Holland” te te Amsterdam, verscheen van „De Gantelboer”, door A. K. Straatsma, over welken roman ik in „De Reformatie” van 21 Jan. 1927 een uitvoerig artikel schreef en die ik ook in deze nieuwe editie hartelijk ter lezing aanbeveel.

C. T.

Verbetering. In de bespreking van het Jaarboek van de Christel. Onderwijzersvereniging in Ned.-Indië, 1932, (zie nummer van 11 Maart), werd verzuimd te vermelden, dat het te verkrijgen is bij den heer J. de Wit, Park Vronesteyn 20, Voorburg.

C. T.

CORRESPONDENTIE

Herinnering.

5 April a.s. wordt gedisponeerd over het abonnementsgeld voor den termijn 1 April-30 September 1932 (ad f 2.50 + 15 cts incassokosten). In verband hiernede verzoeken wij onzen abonnee's, die er de voorkeur aan geven het bedrag te remitteren, dit vóór genoemden datum te willen doen. (Postrekening 36000).

DE UITGEVERS.